

k(r)anttekening

Afrika 2021; paddo's en de kleine wereld

drs. J.G. Groeneveld RA RV1

In de goede oude tijd waren mensen gebonden aan hun geboorteplaats. Er was geen reden en geen middel om zich naar andere oorden te begeven. Verder dan de markt kwamen veel mensen niet. Dat was hun hele wereld. En als ze toch op pad gingen, was er letterlijk vaak geen weg terug. Die wereld was klein. Naar analogie: nu de wereld één markt-plaats is, is dus de hele wereld klein: we gaan nog steeds niet verder dan naar de markt. Maar daarmee is de wereld – komend uit een dorp of een stad – naar onze beleving sterk vergroot. De hele wereld is afhankelijk van die ene heel grote marktplaats.

Wat is mooier dan dat op die ene markt ook met dat ene betaalmiddel wordt gerekend en betaald? Niet roebels en francs en dollars, marken, roepies, ponden, lires, yens, peseta's, kronen, guldens, kraaltjes en schelpen. Gewoon een "Global"; een wereldmunt met als design een platgeslagen aarde met een wereldkaart, gezien vanaf de Noordpool. Geen euro, geen dollar, geen yen, geen rand, geen renminbi. In plaats daarvan de GCB (Global Central Bank) die de Global beheert. Oh, was het maar al vast zo ver.

Maandag 9 maart 2009 signaleert het Financieel Dagblad dat "Poolse bedrijven worden gekent door zloty". Het beschrijft dat de zloty steeds sterker werd en dat door het Poolse bedrijfsleven massaal met opties op verdere stijging is gespeculeerd. Nu de koers van de zloty plotseling daalt, komen de betalingsproblemen als paddestoelen uit de grond: geen lekker gezond eekhoornjesbrood maar hallucinerende paddo's. Menig sprookje zal daaraan kunnen worden toegeschreven. Het lijkt een loterijje zonder nieten. Je doet er graag aan mee, maar als je verliest was het niet eerlijk. Dus wordt er geprocedeerd. Ach, hadden we Polen nu toch maar vast tot de euro toegelaten. En beter nog: hadden we maar vast de Global. Geen valutaproblemen; geen koersrisico's. Dan was Polen niet in moeilijkheden gekomen. Kostbare procedures zouden niet nodig zijn. De gedachte eraan zou niet eens opkomen.

Het is dan ook volledig uit mijn hart gegrepen wat in datzelfde nummer van Het Financieel Dagblad valt te lezen: "Alle

Afrikanen moeten in 2021 met één munt betalen". Dat zal Afrika en de wereld daaromheen een heleboel goed doen. 800.000.000 mensen. 53 onafhankelijke staten; 11 niet onafhankelijke gebieden (waaronder Europa in de Straat Mozambique) die we dan toch maar meerekenen. De 53 staten – zo leert mij Wikipedia – omvatten een veelheid aan volkeren en culturen. En die vechten nogal eens met zichzelf en elkaar. Dat deed Europa ook eeuwenlang. En dat is nu afgelopen door de Europese Unie. De Balkan nog even wel, maar die hoort er nu ook bij. Dus dat helpt. Unificeer Afrika.

Er is maar één probleem: discipline. Hoe vervelend nu. Temeer – zoals Roel Janssen op bladzijde 7 in NRC handelsblad van 12 maart 2009 opmerkt – "omdat de discipline die nodig is om probleemloos in een muntunie te functioneren, niet in alle landen (wordt) opgebracht". Je zou denken dat voor zoiets zaligmakends geen discipline nodig is. Maar dat is dus wel zo. Ik herinner me inderdaad iets van begrotingstekorten in andere landen, waar Nederland dan op wees. En dat die andere landen zich daar dan liever niet aan stoorden. Maar kennelijk is dat toch nodig. Janssen schrijft er bij: "Nu de financiële crisis toeslaat, is dat duidelijk". Nog sterker: "Het voordeel van een muntunie kan in slechte economische tijden een nadeel zijn". Met als mogelijk gevolg "dat niet de zwakke landen ... de euro verlaten, maar de sterke landen". Kortom, voorwaarde voor een muntunie lijken gunstige economische omstandigheden te zijn. Dat is iets anders dan een muntunie als middel om uit een moeras te komen. Een muntunie is een eindstadium; geen startpunt.

West-Europa had na de tweede wereldoorlog onder andere de Benelux, de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, Euratom, de EEG, de EFTA en samen met Amerika de NAVO. In Oost Europa was er een Warschaupact. Na zestig jaar van ontwikkeling is er een Europese Unie van voor het merendeel democratische landen die in ieder geval vanuit hun eigen voorafgaande conglomeraten hebben ervaren hoe het is om samen te werken. Dat ging met vallen en opstaan. En nog heeft de unie lang niet iedereen kunnen overtuigen. Veel burgers in West-

Europa zijn van nog meer samenwerking niet erg gediend. Verschillende landen stemden tegen. Sindsdien mag er niet meer over worden gestemd.

De unie is er voor politici en voor belangrijke delen van het bedrijfsleven. We varen er allemaal wel bij, maar niet iedereen weet dat. En niet iedereen voelt zich in dat grote kleine Europa thuis. Op lokaal niveau ontstond een nationalisme, een regionalisme in ieder geval een chauvinisme op grond waarvan bijvoorbeeld de Friese en de Limburgse taal een officiële status moesten hebben. Eenwording die gepaard gaat met versplintering. Zo moeilijk is dat, zelfs onder een gunstig gesternte. En op supranationaal niveau blijkt het opeens heel erg moeilijk te zijn om in de crisis niet bij voorkeur het eigen nationale belang te laten prevaleren.

Afrika is 2 keer het oppervlak van Europa. In Afrika heersen geen Europese tradities. Grenzen zijn niet zoals in Europa historisch gevormd langs de natuurlijke weg van een zich ontwikkelende zelfstandigheid. Veel grenzen zijn door koloniserende overheden met een liniaal getrokken: dwars door stammen, volkeren en regio's. Bijna alle landen zijn pas kort zelfstandig. Met een natuurlijk verlangen naar een eigen identiteit, taal en cultuur. Eigen postzegels en een eigen munt. En dan zouden zij die nieuwe verworvenheid nu al weer moeten opgeven?

Europa had het christendom als een gemeenschappelijke noemer. Nog speelt dat een rol bij de vraag om de toelating van Turkije. In Afrika zijn godsdiensten zeer verschillend. Die ene noemer ontbreekt. Alles bij elkaar – en nog veel meer – lijkt dat – met uitzondering van een lokaal initiatief – nog geen plaats en geen draagvlak voor grootschalige, democratische, vreedzame en gedisciplineerde éénwording.

Het zijn in Afrika in het algemeen geen rijke landen. In 2021 zou die ene munt er voor Afrika moeten zijn. Een schitterend ideaal. Een utopie? Om in Afrikaanse termen te blijven: een fata morgana. Westerse bekeringsdrift. Weer een onhaalbare ambitie waar we conferenties over kunnen gaan houden. Weer iets waarin Afrika moet gaan mislukken. Hoe komt een mens er bij? Iemand zal wel aan zo'n opgeschoten Poolse paddo hebben gesnoven.

